
[2022-60-RE](#)

Causa 2022-60-RE

(M. S. V. c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 484-2022. Recurs d'empara

Sentència del 17 de gener del 2023

BOPA núm. 10, del 25 de gener del 2023

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 26 d'octubre del 2022, per la representació processal de M. S. V., persona perjudicada en la causa anomenada Cas Valora, SA, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara pel manteniment de la inactivitat de la Secció Especialitzada 1 de la Batllia en relació amb els autes penals 8000080/2015 que derivaria en una presumpta vulneració del dret a un judici de durada raonable, reconegut a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració del dret esmentat i que declari el dret de la part recurrent a una indemnització pel període d'inactivitat comprès entre la providència del 26 de juny del 2017 fins a la data que cessi la vulneració. Així mateix, demana que ordeni a la Secció d'Instrucció Especialitzada 1 de la Batllia que cessi la vulneració esmentada i que resolgui en el termini més breu possible la petició de les proves, d'acord amb l'article 121 del Codi de procediment penal;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Vist l'aute del Tribunal Constitucional del 14 de novembre del 2022 que va admetre a tràmit, sense efectes suspensius, aquesta causa;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 2 de desembre del 2022, pel Ministeri Fiscal;

Vistes les conclusions formulades dintre de termini per la part recurrent i pel Ministeri Fiscal;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. Les diligències prèvies relatives a la causa 8000080/2015 (coneguda com a causa Valora, SA) es van iniciar el 2 de febrer del 2007.

1.2. La part recurrent va comparèixer davant la Batllia, el 22 de febrer del 2007, designant representació lletrada i constituint-se seguidament en actora civil.

1.3. El 15 de desembre del 2014, va esdevenir acusació particular, condició recollida mitjançant un aute de la Batllia del 10 de febrer del 2015.

1.4. El 26 de juny del 2017, la batlle instructora va dictar una providència mitjançant la qual decidia donar vista de les actuacions al Ministeri Fiscal i a totes les parts, d'acord amb les disposicions de l'article 121 de la Llei qualificada del Codi de procediment penal.

1.5. Atesa la inactivitat de la Batllia, l'11 d'octubre del 2019, la part recurrent va presentar un primer recurs d'empara per la vulneració del seu dret a un judici de durada raonable -la causa 2019-68-RE- que va ser estimat el 21 de gener del 2020; i, el 14 de gener del 2021, en va presentar un segon al·legant el manteniment de la vulneració del mateix dret -la causa 2021-3-RE- que va ser desestimat el 15 de març del 2021.

1.6. El 26 d'octubre del 2022, la representació processal de la part recurrent va interposar un tercer recurs d'empara pel manteniment de la inactivitat de la Secció Especialitzada 1 de la Batllia en relació amb els autes penals 8000080/2015 que derivaria en una presumpta vulneració del dret a un judici de durada raonable, reconegut a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació de la part recurrent

- La part recurrent al·lega que aquesta causa fa quasi 16 anys que es troba en fase d'instrucció; que en la providència del 26 de juny del 2017 es donava un termini a les parts i al Ministeri Fiscal per sol·licitar la pràctica de les diligències que es creguessin convenientes o la conclusió del sumari; que el 14 de juliol del 2017 va sol·licitar la pràctica de diverses diligències d'instrucció; i que, el 21 de juliol del 2017, va sol·licitar la practica d'altres diligències d'instrucció complementàries.

- Després de diverses vicissituds per obtenir la còpia íntegra de les actuacions, aquesta part va constatar que posteriorment a la data del 26 de juny del 2017, no hi ha cap activitat processal de cap tipus, no s'ha practicat cap prova, ni tan sols s'han admès o inadmès les proves demanades.

- Allò que sí consta en les actuacions son els diversos escrits d'insistiment i de protesta per la dilació indeguda en la resolució de la causa presentats per aquesta part, concretament, el 14 de maig del 2019; el 18 de juny del 2019; el 23 de juliol del 2019; el 3 de novembre del 2020, el 26 de març del 2021, i, el 13 de setembre del 2022.

- A més, també consta que aquesta part s'ha vist obligada a acudir al Tribunal Constitucional per sol·licitar el seu auxili i que mitjançant la sentència del 21 de gener del 2020, el Tribunal Constitucional va declarar la vulneració del seu dret a un judici de durada raonable, reconegut a l'article 10 de la Constitució, per tal com considerava que 12 anys des de l'inici del procediment no era una durada raonable i que el fet de passar més de 2 anys per resoldre el tràmit de l'article 121 del Codi de procediment penal era una dilació injustificada, afegint que es tractava d'una "*passivitat inexcusable de l'òrgan judicial*". El Tribunal Constitucional demanava a la Batllia de resoldre les diligències d'instrucció en el termini més breu possible.

- No obstant això, davant la persistent inactivitat de la Batllia, aquesta part va presentar un segon recurs d'empara, el qual va ser desestimat atesa la situació particular derivada de la pandèmia que el Tribunal Constitucional va considerar suficient per justificar el període d'1 any.

- Ara bé, des de la data de la primera sentència del Tribunal Constitucional, el 21 de gener del 2020, han transcorregut gairebé 33 mesos sense que la Batllia hagi resolt encara la petició de prova sol·licitada.

- Per tant, d'acord amb la jurisprudència constant del Tribunal Constitucional en la matèria i d'acord amb els criteris que conté, que permeten valorar si la durada d'un procediment és o no és indeguda, aquesta part considera que es troba en una situació de total desemparament, ja que la Batllia no només omet les seves peticions, insistiments i protestes, sinó que també omet les declaracions contingudes en la sentència constitucional del 21 de gener del 2020, recaiguda en la causa 2019-68-RE.

- Per aquests motius, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració del dret esmentat i que declari el dret de la part recurrent a una indemnització pel període d'inactivitat comprès entre la providència del 26 de juny del 2017 fins a la data que cessi la vulneració. Així mateix, demana que ordeni a la Secció d'Instrucció Especialitzada 1 de la Batllia que cessi la vulneració esmentada i que resolgui en el termini més breu possible la petició de les proves, d'acord amb l'article 121 del Codi de procediment penal.

2.2. Argumentació del Ministeri Fiscal

- El Ministeri Fiscal considera que tenint en compte la jurisprudència del Tribunal Constitucional, la qual coincideix amb la del Tribunal Europeu dels Drets Humans, en aquesta causa s'ha produït la vulneració del dret a un judici de durada raonable.

- Tanmateix, posa en relleu que la Secció d'Instrucció Especialitzada 1 de la Batllia ha practicat diverses diligències d'instrucció d'ençà la sentència constitucional del 21 de gener del 2020, com per exemple, requerir a l'administrador judicial de la fallida sobre diverses qüestions; rebre les seves respostes, les quals estan incorporades al sumari; acordar la pràctica de la declaració complementària del processat, sol·licitada tant per aquest Ministeri Fiscal com per la part recurrent; i, altres diligències.

- No obstant això, és cert que no s'ha pronunciat sobre la pràctica o no de la resta de les diligències sol·licitades mitjançant el tràmit de l'article 121 del Codi de procediment penal a fi de complimentar la instrucció, malgrat els insistiments de la part recurrent, motiu pel qual la inacció de la jurisdicció comporta la vulneració del dret a un judici de durada raonable, reconegut a l'article 10 de la

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. Aquest Tribunal Constitucional s'ha ocupat en diverses ocasions del procediment penal conegut con el cas "*Valora*". Ho va fer sense pronunciament de fons per haver quedat desistit el recurs per aute del 7 de setembre del 2010, recaigut en la causa 2010-8-RE. Va estimar l'existència de dilació indeguda en la sentència del 21 de gener del 2020 (causa 2019-68-RE), i, en la sentència del 7 de setembre del 2020 (causa 2020-34-RE). I, va desestimar un recurs d'empara al·legant novament la vulneració del dret a un judici de durada raonable en la sentència del 15 de març del 2021 (causa 2021-3-RE). A les causes 2019-68-RE i 2021-3-RE, els recursos van ser plantejats per la mateixa persona que ara torna a interposar un nou recurs d'empara i encara que en l'encapçalament de l'escrit la dilació no es limita en el temps, en la sol·licitud final se centra -com en les anteriors ocasions- en el "*període d'inactivitat comprès entre la Providència del 26 de juny del 2017 (...) fins la data en que cessi la vulneració*". Així consta expressament en el "*Demano*" de l'escrit interposant el recurs.

3.2. No és necessari reiterar aquí la doctrina jurisprudencial d'aquest Tribunal Constitucional, constant i sovint refermada, en matèria del dret a la jurisdicció i de la seva concreció en el dret a un judici de durada raonable. La part recurrent la coneix i la cita a bastament en els fonaments jurídics del seu escrit de formulació del recurs. Per tant, no cal que sigui reproduïda. Allò que cal remarcar és que es donen tots els pressupòsits positius -llarga durada, manca relativa de complexitat i risc de la demora-, que no concorre el pressupòsit negatiu que la dilació sigui deguda a la part que l'al·lega i que resulta irrellevant el pressupòsit neutre derivat del fet que la inactivitat sigui directament responsabilitat de l'òrgan judicial concernit. Així ho estima també el Ministeri Fiscal.

3.3. La part recurrent col·loca el *dies a quo* de la seva reclamació en el 26 de juny del 2017, data de la providència a la qual més endavant farem referència. A aquesta data es projectava el primer recurs d'empara resolt mitjançant la sentència del 21 de gener del 2020 (causa 2019-69-RE), i també el segon decidit per sentència del 15 de març del 2021 (causa 2021-3-RE), sense que el fet de la desestimació d'aquest darrer recurs sigui significatiu, ateses les consideracions contingudes substancialment en el fonament jurídic 3.4 de la darrera de les sentències esmentades. Per tant, la consideració sobre l'eventual excés de durada més enllà del que seria raonable, ha de partir de la data esmentada.

3.4. Com consta en les actuacions que han estat trameses a aquest Tribunal, el 26 de juny del 2017 (foli 5601) la Batllia va dictar una providència que va determinar que els dies 14 i 21 de juliol del 2017 (folis 5734 i 5737), la part avui recurrent, amb una primera postulació processal, proposés un seguit de diligències a practicar. En no haver-se practicat, l'11 de març (folis 5761-5782), el 14 de maig (folis 5784-5785), el 18 de juny (folis 5787-5788), i el 23 de maig (folis 5790-5791), dates totes elles del 2019, la part recurrent va presentar escrits d'insistiment. Cap d'aquests escrits va rebre contesta. Posteriorment, l'administrador judicial va formular, el 25 de febrer del 2021, un llarg escrit que tampoc va donar lloc a resolució judicial. Es van incorporar a les actuacions les dues sentències esmentades d'aquest Tribunal. Es va prendre declaració al principal encausat i, el 28 d'abril del 2021, la part recurrent va formular per escrit les preguntes que no va poder efectuar (folis 5839-5858). Un aute posterior del 28 de setembre del 2021 va donar compte de l'actuat, però sense decisió de fons. Es va produir un episodi de successió processal d'un dels perjudicats i el 24 de gener del 2022 es va dictar la resolució (foli 5878) que tanca, de moment, les actuacions. Així les

coses, és indubtable que s'està produint una dilació indeguda d'un procediment penal que es remunta molt temps enrere. De manera que l'òrgan instructor hauria de decidir amb urgència si practica algunes o totes les diligències proposades o d'altres que pugui considerar oportunes, o concloure el sumari en la forma ordenada per la llei.

3.5. La llarga durada del procés exigeix que aquest Tribunal faci ús de les facultats conferides per l'article 97.2 de la Constitució i per l'article 92.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, ja exercitades en altres ocasions, i en concret respecte d'una mateixa causa davant de la jurisdicció ordinària, que va donar lloc a les sentències del 13 de juliol del 2012 (causa 2011-34-RE), i, del 7 de setembre del 2012 (causa 2012-10-RE). Per aquest motiu és procedent fixar a la Secció d'Instrucció Especialitzada 1 de la Batllia un termini dins el qual haurà de pronunciar-se sobre les diligències a practicar o sobre la conclusió del sumari. Igualment és procedent declarar el dret de la part recurrent a ser indemnitzada. En uns moments en què el dret comparat ens dona mostres de la voluntat dels legisladors dels països respectius, de que la instrucció d'un procés penal tingui una durada en el temps de caràcter prefixat, el temps transcorregut des de l'inici de les actuacions sobre el qual aquesta causa es projecta no és admissible.

Decisió:

En atenció a tot això que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

Ha decidit:

1. Estimar el recurs d'empara 2022-60-RE presentat per la representació processal de M. S. V., persona perjudicada en la causa anomenada Cas Valora, SA.
2. Declarar que s'ha vulnerat el seu dret fonamental a un judici de durada raonable, reconegut a l'article 10.2 de la Constitució.
3. Comminar la Secció d'Instrucció Especialitzada 1 de la Batllia perquè adopti, en un termini màxim de sis mesos, les mesures que estan en l'àmbit de les seves competències per fer cessar la vulneració d'aquest dret fonamental.
4. Declarar que la part recurrent té dret a ser indemnitzada pels perjudicis soferts.
5. Publicar aquesta sentència, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal de la part recurrent, al president de la Batllia i al Ministeri Fiscal ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el 17 de gener del 2023.

Jean-Yves Caullet
President

Dominique Rousseau
Magistrat

Josep-D. Guàrdia Canela
Magistrat